

Visió aèria de Guimerà amb el seu castell a la zona alta

Geografia i medi natural

El castell i la vila de Guimerà s'alcen a 555 metres d'altitud arran del riu Corb i ben a prop de la vila de Ciutadilla, on hi havia el castell més avançat d'aquesta marca castellera situada enfront del territori musulmà establerta a la capital de Lleida.

Som a les terres eixutes del pla lleidatà si bé en aquest cas som a la mateixa riba del Corb, riu que acostuma dur ben poca aigua i el seu cabal depèn molt del règim pluviomètric anual.

La història

La primera referència del castell de Guimerà data de l'any 1077, quan surt esmentat entre els límits del terme del castell de l'Ametlla. Possessió de la nissaga del Cervelló des del s. XII, i poc després d'una branca secundària dels Alemany, el lloc i la fortalesa passaven a mans del llinatge dels Castre a mitjan s. XIV, per raó de l'enllaç matrimonial de Francesca Alemany amb Felip de Castre. Dels Castre passava als Pinós el 1371 i, més de dos segles més tard, el 1599, Felip II va concedir el títol de comte de Guimerà a Gaspar Galceran de Castre-Pinós, el qual, en morir sense descendència, deixava el senyoriu de Guimerà a la seva germana Francesca de Pinós i de Fenollet, casada amb el duc d'Híxar. A partir d'aquest moment, els Híxar van esdevenir senyors de l'indret fins la desamortització del s. XIX.

La vila

El nucli originari de la vila es va formar a redós del castell, assentat al cim del turó als vessants del qual s'emplacen les cases. La població conserva un bonic aire medieval amb uns carrers estrets, tortuosos i costeruts, alguns dels quals fan ziga-zaga per tal adaptar-se al relleu abrupte del terreny. Des del punt de vista urbanístic podem distingir clarament

Carrers i porxos de Guimerà

Muralla i torre del castell de Guimerà

dos sectors: el sobirà, que va des del castell fins al carrer de la Cendra i la Plaça Major, i el jussà o inferior, on veiem un tipus d'organització urbana de les illes de cases ja molt diferent. El sector sobirà, el més antic, dibuixa un recinte de base rectangular, i en època medieval devia quedar encerclat per un clos murat amb diversos portals d'accés. L'església parroquial es troba inclosa dins aquest primitiu recinte, ja que es va bastir al costat del castell.

L'edifici

La fortalesa es compon d'una torre de planta circular, un gran recinte amb vestigis de nombroses edificacions i les ruïnes d'una fortificació de base poligonal situada al nord-est de la torre, la qual, segons les excavacions arqueològiques realitzades en diverses campanyes entre els anys 1990 i 1996, és probablement l'element més antic del conjunt. Tanmateix, l'element més destacable del castell és la torre mestra. Bastida entre els segles XI i XII i avui en part esberlada, ateny uns 20 m d'alçada i a l'interior es divideix en tres pisos

o cambres; la porta d'accés, situada a nivell del primer pis, és a uns 6,5 m del sòl exterior. El seu parament, tant a l'interior com a l'exterior, fet amb carreus de mida mitjana, forma filades regulars, i a mig aire, a la cara externa, hi podem veure diverses mènsules i alguns traus, els quals devien servir en algun moment per a suportar una galeria de fusta volada. Darrerament s'han dut a terme noves excavacions arqueològiques dins el recinte del castell.

Nota: extret del volum Urgell de de la Catalunya Romànica d'Editorial Pòrtic, juny de 2001
Jordi Gironès Vilardebò
Abril de 2008

